

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.4.38>

ХМІЛЬ І.В.

**ФОРМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ****FORMS OF INTERNATIONAL COOPERATION
IN THE SPHERE OF NATIONAL SECURITY**

Актуальність статті полягає в тому, що міжнародне співробітництво у сфері забезпечення національної безпеки є ключовою формою реалізації відповідної державної політики. Основу цього співробітництва складає діяльнісний аспект – практичне виконання спільних і взаємовигідних заходів його суб'єктами, які цілком закономірно здійснюються у певних специфічних формах. Водночас проблематика форм міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки станом на сьогодні предметного висвітлення у науковій літературі не отримала. У зв'язку з чим існує необхідність проведення цього дослідження. Метою статті є вироблення науково-теоретичних висновків про сутність та специфіку форм міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки. Стаття присвячена формам міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки – спеціальній правовій категорії, що наразі не отримала предметного висвітлення у науковій юридичній літературі. Зважаючи на наявність у наукових колах дискусій щодо співвідношення таких категорій як «види» та «форми», зазначено, що: по-перше, вони є відмінними, проте взаємопов'язаними категоріями; по-друге, види міжнародного співробітництва реалізуються (набувають фізичного прояву) у конкретних формах. Зауважено, що міжнародні організації як основа для міжнародного співробітництва не позбавлені недоліків, насамперед внаслідок фрагментації світового порядку та фактичної кризи системи глобальної безпеки. У зв'язку з чим окреслилася тенденція щодо формування так званого неінституційного міжнародного співробітництва. Відзначено, що чинне законодавство України не містить дефініції поняття «форма міжнародного співробітництва», а також передбачає одночасне використання понять «форма» і «формат» без деталізації їх змісту. Зроблено висновок, що формат є вищою організаційною варіацією форми. Диференційовано форми (формати) міжнародного співробітництва міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки на: 1) універсальні та спеціальні; 2) інституційні й неінституційні; 3) на дуальні та мультисторонні.

Ключові слова: форми міжнародного співробітництва, міжнародне співробітництво, національна безпека, забезпечення національної безпеки.

The relevance of the article lies in the fact that international cooperation in the field of ensuring national security is a key form of implementation of the relevant state policy. The basis of this cooperation is the operational aspect – the practical implementation of joint and mutually beneficial measures by its subjects, which are quite naturally carried out in certain specific forms. At the same time, the issue of forms of international cooperation in the field of ensuring national security has not received substantive coverage in the scientific literature to date. In connection with this, there is a need to conduct this research. The purpose of the article is to develop scientific and theoretical conclusions about the essence and specificity of forms of international cooperation in the field of ensuring national security. The article is devoted to the forms of international cooperation in the field of ensuring national security – a special legal category that has not yet received substantive coverage in scientific legal literature. Considering the existence of

discussions in scientific circles regarding the relationship between such categories as "species" and "forms", it is noted that: first, they are distinct, but interrelated categories; secondly, types of international cooperation are realized (acquire physical manifestation) in concrete forms. It was noted that international organizations as a basis for international cooperation are not without shortcomings, primarily due to the fragmentation of the world order and the actual crisis of the global security system. In connection with this, the trend towards the formation of the so-called non-institutional international cooperation was outlined. It was noted that the current legislation of Ukraine does not contain a definition of the concept of "form of international cooperation", and also provides for the simultaneous use of the concepts of "form" and "format" without detailing their content. It is concluded that format is a higher organizational variation of form. The forms (formats) of international cooperation in the field of ensuring national security are differentiated into: 1) universal and special; 2) institutional and non-institutional; 3) on dual and multilateral.

Key words: *forms of international cooperation, international cooperation, national security, ensuring national security.*

Актуальність теми. Міжнародне співробітництво у сфері забезпечення національної безпеки є ключовою формою реалізації відповідної державної політики. Основу цього співробітництва складає діяльнісний аспект – практичне виконання спільних і взаємовигідних заходів його суб'єктами, які цілком закономірно здійснюються у певних специфічних формах. Водночас проблематика форм міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки станом на сьогодні предметно висвітлення у науковій літературі не отримала. У зв'язку з чим існує необхідність проведення цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обрана проблематика має належне науково-теоретичне підґрунтя, закладене низкою вчених у своїх дослідницьких розвідках з питань форм діяльності органів публічної влади. У цьому контексті, зокрема, варто виокремити В. Авер'янова, О. Андрійко, О. Бандурку, О. Безпалову, Ю. Битяка, А. Вархова, В. Галунька, В. Гарашука, П. Діхтєвського, В. Зуй, О. Кузьменко, І. Легана, А. Манжулу, О. Нагорічну, І. Наконечну, В. Настюка, Л. Палій, В. Петкова, Є. Соболя.

Метою статті є вироблення науково-теоретичних висновків про сутність та специфіку форм міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Загалом питання про види та форми взаємодії у сфері державного управління є доволі дискусійною проблематикою. Нерідко терміни «форма» та «вид» вживаються як синоніми або ж розкриття специфіки одного здійснюється через інтерпретацію сутності іншого [1, с. 87]. Так, приміром, І. Серединський, досліджуючи міжнародне співробітництво у сфері підготовки поліцейських, виділяє: 1) двосторонню та багатосторонню форми співпраці (за кількістю учасників міжнародної комунікації); 2) глобальну та регіональну форми співпраці (за масштабом); 3) універсальну та цільову форми співпраці (за характером); 4) оплатну та безоплатну форми співпраці (за фінансовою складовою); 5) формальну та неформальну форми співпраці (за нормативно-правовою регламентацією) [2, с. 57-58]. Тобто фактично автор виокремлює види міжнародного співробітництва, хибно інтерпретуючи їх як форми.

Відсутність у наукових колах уніфікованого бачення щодо загального змісту та розмежування категорій «форми» і «види» відзначає А. Корнійченко у рамках проблематики булінгу. Разом з цим, говорячи про співвідношення видів та форм цього явища, дослідник вказує, що форми можуть виступати одним із критеріїв класифікації видів булінгу [3, с. 53-54]. У свою чергу, уникаючи невинуватої наукової полеміки, маємо зазначити, що категорії «види» і «форми» – безумовно відмінні категорії як сутнісно, так і змістовно.

Вид – це окрема галузь роботи, заняття, різновид у ряді предметів, явищ тощо; тип; підрозділ, що об'єднує ряд предметів чи явищ за спільними ознаками і входить до складу загальнішого вищого розділу – роду [4, с. 132]. Так, міжнародне співробітництво у сфері забезпечення національної безпеки є складовою (різновидом) міжнародного співробітництва.

Поняття ж «форма» має етимологію від латинського слова «forma», яким позначається спосіб вчинення, прояв дії [5, с. 665]. Водночас, це поняття є багатозначним і може тлумачитися як: 1) обриси, контури, зовнішні межі предмета, що визначають його зовнішній вигляд; 2) будова, спосіб організації чого-небудь; зовнішній вияв якого-небудь явища, пов'язаний з його сутністю, змістом; 3) видимість, зовнішній бік чого-небудь; 4) спосіб здійснення, виявлення будь-якої дії [4, с. 1543].

Зважаючи на вищевказане, закономірною є позиція вчених, які розглядають форму певної діяльності як її зовнішній прояв. Так, визначається, що форма управління – це зовнішній вияв (вираження) конкретних дій (цілеспрямованої діяльності) уповноваженого суб'єкта щодо реалізації функцій та/або поставлених перед ним завдань [6, с. 134; 7, с. 145, 155]. До цього ж, маємо вказати, що чинне законодавство України дефініцій як загального поняття «форма діяльності», так і спеціального – «форма міжнародного співробітництва», не містить.

За таких обставин погоджуємося з думкою А. Вархова, що формою взаємодії суб'єктів сектору безпеки й оборони щодо забезпечення національної безпеки є фізичний прояв способу досягнення її мети, у той час як її вид залежить від різновиду адміністративно-правових зв'язків, що опосередковують цей процес. Причому в залежності від виду слід виокремлювати конкретну форму взаємодії [1, с. 88]. Таким чином, говорячи про співвідношення видів і форм міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки, варто вказати, що: по-перше, вони є відмінними, проте взаємопов'язаними категоріями; по-друге, види міжнародного співробітництва реалізуються (набувають фізичного прояву) у конкретних формах.

На думку С. Перепьолкіна та Є. Паршутіна, безпосереднє здійснення міжнародного співробітництва у сфері правоохоронної діяльності відбувається у договірній (шляхом укладення та виконання міжнародних договорів) та інституційній (шляхом спільної участі у діяльності міжнародних організацій та роботі спеціально скликаних міжнародних конференцій чи створених міжнародних комісій і комітетів) формах [8, с. 13]. Аналогічних поглядів, зокрема, дотримується І. Леган, який вважає, що держави, здійснюючи взаємодію у правоохоронній сфері, використовують дві основні правові форми – договірно-правову (конвенційну) й інституційну [9, с. 89–90].

Дещо ширше форми галузевого міжнародного співробітництва розуміють О. Нагорічна та В. Слободян. До основних форм міжнародного співробітництва в галузі митної справи вчені відносять: 1) співробітництво в межах міжнародних організацій; 2) співробітництво шляхом укладання міжнародних угод; 3) співробітництво шляхом укладання міждержавних угод або союзів держав; 4) співробітництво в межах міжнародних конференцій [10, с. 35].

Зважаючи на вищевказані форми міжнародного співробітництва, не можемо не зазначити про ключову роль міжнародних організацій, які, на думку А. Войціховського, є найвищою формою міжнародного співробітництва сьогодення [11, с. 49]. Вони виникають внаслідок міжнародної співпраці держав та створюються задля поглиблення такого співробітництва. Тому вкрай вагомим значення міжнародних інституцій у системі сучасного міжнародного права є об'єктивним і зрозумілим. Водночас варто зауважити, що міжнародні організації як основа для міжнародного співробітництва не позбавлені недоліків. Особливо відчутнім останнє стало внаслідок фрагментації світового порядку та фактичної кризи системи глобальної безпеки, обумовленої, зокрема, збройною агресією Російської Федерації проти України.

У Щорічній доповіді Мюнхенської безпекової конференції (2024 р.) констатується, що звичний порядок міжнародного співробітництва виявився малоефективним і більше не забезпечує вирішення нових політичних криз. Серед іншого, у документі йдеться про зростання геополітичної напруженості й економічної невизначеності, про падіння привабливості глобалізаційних процесів та прагнення національних урядів отримати не меншу за інших частку «пирога» (the proverbial pie), що негативно позначається на динаміці глобального співробітництва і збільшує політичну невизначеність [12; 13].

За таких обставин закономірною є тенденція щодо формування так званого неінституційного міжнародного співробітництва. У цьому контексті С. Горовенко вказує, що поряд зі сталими міжнародними механізмами координації зовнішньополітичних зусиль, в останній час все більшого значення набувають досягнення України в утворенні неінституціалізованих (часто неформальних) міжнародних союзів, які формують як регіональний, так і світовий порядок денний, виступають оптимальними гнучкими майданчиками для формування міждержавної архітектури безпеки у регіоні. Під неінституціалізованим полюсом безпеки дослідник розуміє гнучкий механізм міждержавного співробітництва з метою досягнення швидких та конкретних результатів, який не обтяжений формальними обмеженнями й утворюється хаотично-органічно, фактично *ad hoc* [14, с. 558–559].

У контексті нашого дослідження інтерес насамперед становлять зовнішні вирази заходів, що мають місце при неінституційному безпековому співробітництві держав, тобто їх відповідні форми. Так, зокрема, виділяються: Спільна слідча група (Joint investigation team) для розслідування злочинів Російської Федерації на території України; Міжнародна робоча група незалежних експертів з питань санкцій щодо Російської Федерації (Група Єрмака-Макфола); Дорада група з розслідування воєнних злочинів і злочинів проти людяності (Atrocity Crimes Advisory Group

for Ukraine); Ключова група із напрацювання моделі спеціального трибуналу щодо злочину агресії, вчиненого проти України (Core Group to establish the Special Tribunal for the Crime of Aggression against Ukraine); Тимчасовий офіс прокурора (Interim Prosecutor's Office); Контактна група з питань оборони України (Ukraine Defence Contact Group) – так званий формат «Рамштайн»; Координаційна платформа донорів України (Ukraine Multi-agency Donor Coordination Platform) [14, с. 558–560].

Отже, серед неінституційних (ad hoc) форм міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки, що активно використовуються Україною, ключовими є групи (слідчі, робочі, дорадчі, контактні тощо), конференції, координаційні платформи, міждержавні коаліції та тимчасові офіси. Водночас суттєво, що в сутнісно подібних чи аналогічних формах може здійснюватися й традиційне міжнародне співробітництво.

Так, відповідно до п. 4.1 Положення про депутатські групи Верховної Ради України з міжпарламентських зв'язків з іноземними державами, затвердженого розпорядженням Голови Верховної Ради України від 28.12.1998 р. № 580, діяльність депутатських груп Верховної Ради України з міжпарламентських зв'язків з іноземними державами здійснюється у формах засідань, круглих столів, зустрічей з членами парламентів та іншими представниками іноземних держав [15].

Згідно з п. 2.13 Інструкції з організації та здійснення міжнародного співробітництва в системі Міністерства оборони України, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 23.07.2021 р. № 218, відповідні заходи міжнародного співробітництва проводяться в таких формах: 1) візити; 2) переговори; 3) дипломатичні прийоми; 4) робочі зустрічі; 5) міжнародні телефонні переговори та відеоконференції; 6) консультації; 7) конференції, симпозиуми, семінари, брифінги, засідання, форуми, фестивалі, виступи тощо; 8) навчання; 9) фахова допомога іноземних спеціалістів (радників); 10) відвідування військових та інших об'єктів; 11) багатонаціональні навчання; 12) спостереження за проведенням військових навчань; 13) оперативні чергування у складі багатонаціональних військових формувань; 14) виставки (презентації), спостереження за демонстрацією нових видів озброєння і військової техніки; 15) інспектування; 16) місії спостережних польотів, сертифікація літаків спостереження; 17) надання літаків спостереження в оренду; 18) офіційні заходи, пов'язані з заходженням/перебуванням іноземного військового корабля (судна) у портах України; 19) обмін інформацією, передбаченою міжнародними договорами та угодами; 20) лікування (реабілітація) за кордоном; 21) спортивні змагання, участь у засіданнях міжнародних спортивних комітетів тощо [16].

Переважає більшість вищевказаних форм міжнародного співробітництва характерна і для інших органів публічної влади. Відтак убачається, що вони є універсальними. Провівши моніторинг зовнішньополітичної діяльності суб'єктів міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки, встановлено, що найпоширенішими формами здійснюваних ними заходів міжнародного співробітництва є робочі візити та зустрічі, бесіди і переговори, консультації та обміни досвідом, обміни інформацією, конференції, круглі столи, засідання і форуми.

Поряд із цим погоджуємося із позицією А. Куліша стосовно доцільності розгляду форм певної діяльності у контексті її напрямків [17, с. 323–328]. Тобто цілком закономірно, що, як приклад, міжнародне співробітництво у формах, передбачених Інструкцією з організації та здійснення міжнародного співробітництва в системі Міністерства оборони України, затвердженою наказом Міністерства оборони України від 23.07.2021 р. № 218, реалізується у рамках воєнно-оборонного напрямку. Водночас, як зазначалося попередньо, деякі з таких форм є універсальними. У зв'язку з цим, інші форми, що не мають універсального характеру та притаманні виключно одному напрямку міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки, доцільно розуміти як спеціальні.

У відповідному контексті до спеціальних форм міжнародного співробітництва воєнно-оборонного спрямування ми відносимо: відвідування військових та інших об'єктів; багатонаціональні навчання, тренування із залученням військ, спостереження за проведенням військових навчань; оперативні чергування у складі багатонаціональних військових формувань; виставки (презентації), спостереження за демонстрацією нових видів озброєння і військової техніки; місії спостережних польотів, сертифікація літаків спостереження; заходження/перебування іноземного військового корабля (судна) у порт; обмін розвідувальною інформацією; участь в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки тощо.

Аналогічним чином можуть бути окреслені форми досліджуваного міжнародного співробітництва у рамках будь-якого іншого напрямку. Так, у межах євроінтеграційного напрямку універсальними формами міжнародного співробітництва будуть робочі зустрічі, переговори, консультації, конференції, засідання та інше. Коли ж, зокрема, пояснювальні сесії, що проводяться в межах офіційного скринінгу, є спеціальними формами євроінтеграційного міжнародного співробітництва.

Продовжуючи, повторно відзначимо, що чинне законодавство України дефініції поняття «форма міжнародного співробітництва» не містить. Зокрема, у зв'язку з цим погляди на сутність цієї проблематики суттєво різняться. Разом з цим проведений аналіз засвідчив, що для нормативно-правової площини характерною є тенденція щодо одночасного використання понять «форма» і «формат» при конкретизації заходів міжнародного співробітництва.

Так, Стратегія зовнішньополітичної діяльності України, затверджена Указом Президента України від 26.08.2021 р. № 448/2021, визначає, що:

– задля покращення міжнародного безпекового середовища зовнішньополітичні зусилля України будуть спрямовані, зокрема, на максимальне використання існуючих регіональних форматів (Організація з безпеки та співробітництва в Європі, Бухарестська дев'ятка, Вишеградська група, Люблінський трикутник, Організація за демократію та економічний розвиток, Веймарський трикутник тощо);

– на євроінтеграційному шляху одним із завдань зовнішньополітичної діяльності є розвиток тристороннього формату посиленої співпраці України, Грузії та Республіки Молдова (взаємодії у рамках «Асоційованого тріо»);

– до пріоритетів зовнішньополітичної діяльності України у відносинах з Європейським Союзом належать залучення до деокупаційних заходів, зокрема у рамках міжнародного консультативно-координаційного формату «Кримська платформа», розширення форматів політичних консультацій з регіональних і міжнародних безпекових питань;

– основними інституційними форматами двосторонньої співпраці виступатимуть Комісія стратегічного партнерства Україна – США, Українсько-американська робоча група з питань нерозповсюдження та експортного контролю, кібернетичний діалог, стратегічний енергетичний діалог, Українсько-американська Робоча група з науки і технологій;

– Україна вживатиме заходів для відновлення формату двосторонніх українсько-німецьких міждержавних консультацій на чолі з главами держав, розвиватиме всебічне співробітництво з Французькою Республікою, зокрема шляхом започаткування нових форматів співпраці (ради з торгівлі та інвестицій, розширення співробітництва у кібернетичній, енергетичній сферах тощо);

– пріоритетне значення у розбудові стратегічного партнерства з Турецькою Республікою матиме підтримання політичного діалогу на рівні глав держав, зокрема у форматі Стратегічної ради високого рівня між Україною і Турецькою Республікою, а також розвиток формату «Квадрига» – нового механізму політико-безпекових консультацій на рівні міністрів закордонних справ і міністрів оборони;

– Україна вживатиме заходів для започаткування тісної взаємодії у форматах «трикутників» Україна – Республіка Польща – Румунія, Україна – Румунія – Республіка Молдова з метою вирішення актуальних питань у сферах зовнішньої політики, безпеки й оборони [18].

При цьому прикметно, що ні в зазначеній Стратегії, ні в інших нормативно-правових актах визначення понять «формат міжнародного співробітництва», «формат міжнародної співпраці», «формат міжнародної взаємодії» тощо не наводяться.

Змістовно ж слово формат (франц. *format*, від лат. *formatus* – сформований [19, с. 821]) може розумітися як визначена та погоджена форма проведення заходів, організації підрозділів, укладання документів і т. ін. [20].

Відтак можемо зробити висновок, що фактично формат є вищою організаційною варіацією форми. Ними позначаються організаційно виважені й узгоджені моделі та механізми спільної діяльності держав, що мають конкретно-цільовий характер. Водночас формат міжнародного співробітництва є інструментом, що дозволяє визначити чіткі рамки й умови, згідно з якими здійснюватиметься відповідна міждержавна взаємодія. Від вибору формату може залежати ефективність і результативність міжнародного співробітництва.

У свою чергу значна кількість форм і форматів міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки обумовлює доцільність їхньої систематизації. Як відзначалося вище, однією із підстав для поділу форм (форматів) міжнародного співробітництва є ознака їхньої універсальності, на основі якої ми виокремлюємо:

1) універсальні форми (формати) міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки – ті, що можуть реалізовуватися різними суб'єктами у межах будь-яких напрямків такого співробітництва, (візити, зустрічі, бесіди, переговори, обміни інформацією, консультації, робочі групи, конференції, круглі столи, засідання, форуми, «трикутники» тощо);

2) спеціальні форми (формати) міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки – ті, що не мають універсального характеру та можуть реалізовуватися різними суб'єктами виключно в межах одного напрямку такого співробітництва, (відвідування військових та інших об'єктів, обмін розвідувальною інформацією; участь в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, формат «Квадрига» (воєнно-оборонний напрямок); пояснювальні сесії (євроінтеграційний напрямок); встановлення дипломатичних відносин (дипломатичний напрямок) тощо).

За рівнем формалізації форми (формати) міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки, на нашу думку, доцільно поділяти на:

1) інституційні – формалізовані форми (формати) міжнародного співробітництва, тобто ті, що базуються на чітко визначених процедурах і договорах (угодах);

2) неінституційні – неформалізовані, у тому числі *ad hoc*, форми (формати) міжнародного співробітництва, тобто ті, що реалізуються без формальних зобов'язань чи процедур, на бездогвірній основі.

У залежності від кількості і складу суб'єктів форми (формати) міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки можуть розрізнятися на:

1) дуальні – форми (формати), що передбачають двостороннє міжнародне співробітництво;

2) мультисторонні – форми (формати), що передбачають багатостороннє міжнародне співробітництво.

Висновки і пропозиції. Враховуючи вищевикладене, можемо зробити висновок, що форма міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки – це зовнішній вираз (прояв) заходів його здійснення. Вищою організаційною варіацією форми є формат, яким позначаються виважені й узгоджені моделі та механізми спільної діяльності держав, що мають конкретно-цільовий характер. Формат є інструментом міжнародного співробітництва, що дозволяє визначити чіткі рамки й умови, згідно з якими здійснюватиметься відповідна спільна діяльність держав. Від його вибору залежить ефективність та результативність міжнародного співробітництва.

Форми (формати) міжнародного співробітництва міжнародного співробітництва у сфері забезпечення національної безпеки доцільно систематизувати наступним чином: 1) за ознакою універсальності – на універсальні та спеціальні; 2) за рівнем формалізації – на інституційні й неінституційні; 3) у залежності від кількості і складу суб'єктів – на дуальні та мультисторонні.

Список використаних джерел:

1. Вархов А. Адміністративно-правовий механізм взаємодії суб'єктів сектору безпеки й оборони щодо забезпечення національної безпеки: питання теорії та практики : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / ЦДУ ім. В. Винниченка. Кропивницький, 2023. 226 с.

2. Серединський І. Міжнародне співробітництво у сфері підготовки поліцейських: адміністративно-правовий аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Науково-дослідний інститут публічного права. Київ, 2021. 252 с.

3. Корнійченко А. Адміністративно-правовий механізм запобігання булінгу в Україні : дис. ... докт. філос. : 081 – Право. Кропивницький, 2021. 270 с.

4. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад, голов. ред. В. Бусел. Київ, Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.

5. Новий тлумачний словник української мови: у 3 т. / уклад. В. Яременко, О. Сліпущко. 2-е вид. Київ : Аконіт, 2004. Т. 3. П-Я. 862 с.

6. Адміністративне право: підручник / за заг. ред. Ю. Битяка, В. Гарашука, В. Зуй. Харків : Право, 2010. 624 с.

7. Наконечна І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення національної безпеки в умовах євроінтеграції: питання теорії і практики : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / НДІ публічного права, Київ, 2023. 412 с.

8. Перепьолкін С. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності : навч. пос. / С. Перепьолкін, Є. Паршутін. Дніпро : ДДУВС, 2018. 112 с.

9. Леган І. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання та протидії транснаціональній злочинності : монографія. Чернівці : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. 328 с.

10. Нагорічна О., Слободян В. Основні форми міжнародного співробітництва України в митній справі. *Приазовський економічний вісник*. 2020. № 3 (20). С. 34–42.

11. Войціховський А. Міжнародне право : підручник / МВС України, ХНУВС. Харків, 2020. 544 с.
12. Munich Security Report 2024. URL: <https://securityconference.org/en/publications/munich-security-report-2024>
13. Основні положення Щорічної доповіді Мюнхенської безпекової конференції. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://surl.li/irebyd>
14. Горовенко С. Неінституалізовані міжнародні альянси безпеки: на варті глобального миру та регіональної стабільності. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 1. С. 557–562.
15. Про Положення про депутатські групи Верховної Ради України з міжпарламентських зв'язків: розпорядження Голови Верховної Ради України від 28.12.1998 р. № 580. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580/98-%D1%80%D0%B3#top>
16. Інструкція з організації та здійснення міжнародного співробітництва в системі Міністерства оборони України : Наказ Міністерства оборони України від 23.07.2021 р. № 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0218322-21#top>
17. Куліш А. Правоохоронна система України: адміністративно-правові засади організації та функціонування : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / ХНУВС. Харків, 2009. 432 с.
18. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України : Указ Президента України від 26.08.2021 р. № 448/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#n12>
19. Мельничук О. Словник іншомовних слів. Київ : «Українська радянська енциклопедія», 1974. 865 с.
20. Формат – тлумачення. URL: <http://surl.li/rieiui>

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.4.39>

ШКАРУПА К.В.

ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ

PREVENTIVE ACTIVITIES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE: PRINCIPLES OF ACTIVITY AND DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT

Метою статті є аналіз основних наукових поглядів на превентивну діяльність Національної поліції, з метою визначення основних проблем та вироблення пропозицій щодо удосконалення такої діяльності. Визначено, що умови здійснення превентивної діяльності суттєво змінилися в останній час. Економічна та соціальна стабільність в якій країна повинна розвиватись, безперерійно функціонувати та реалізовувати покладені на неї завдання, головним із яких є забезпечення безпеки життя та здоров'я своїх громадян суттєво змінилися в умовах війни. Це призвело до зміни характеру і структури злочинності, та зміни в динаміці були прогнозовані та контролювані, що вимагає від Національної поліції України, як ключового елемента забезпечення внутрішньої безпеки держави, вдосконалення ключових елементів у превентивній діяльності. Визначено, що питанням безпеки саме територіальної громади приділяється значна увага в різних напрямках діяльності поліції, і превентивна діяльність не є виключенням, у зв'язку з цим взаємодія територіальної громади з поліцією набуває важливого значення. Поряд з цим, зростає важливість оцінки діяльності поліції не тільки територіальною громадою, а й населенням державою загалом, що тягне за собою необхідність визначення певного співвідношення профілактичної діяльності на території громади та держави

© ШКАРУПА К.В. – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник (Науково-дослідний інститут публічного права)